

SZÉKELYSÉG

A SZÉKELYFÖLDET ÉS NÉPÉT ISMERTETŐ HAVI FOLYÓIRAT.
REVISTĂ LUNARĂ PENTRU DESCRIEREA SECŪIMEI.

Szerkesztő—Redactează:
BÁNYAI JÁNOS

Szerkesztőség és kladóhivatal: Odorhei.
Redacția și administrația: Odorhei.

Kováts István felv.

SIUGRÓSÁNC ODORHEIEN.

Enclán kliséje.

ELŐFIZETÉS **egy** évre: **100** lej (Tanügyiek, iskészek, nyugdíjasok s a turista-egyesületek igazolt tagjainak **60** lej.) Pengőben **5** (kedv **4** P.) Magyarországiak előfizetéseit elfogadja a Studium könyvkereskedés Budapest, IV. Kecskeméti-ut 8, amely címre legcélszerűbben a 4041 sz. postatakarékpénztári csekk számlával küldeni a minden postahivatalnál beszerezhető bianco befizetési lapok útján.

Befizetéseket elfogad a Könyvnyomda R. T. Odorhei. Vidékiek Vinczeffy Sándor megbízottunk által fizethetnek legkönnyebben.

Hátráléka 1937 december 31-iglei.

A hazai rögben szántogató.

Favágók a régi havason.

*A havason, hol eddig százados fák
állottak, akkor változás esett,
erdőt taroltak, kunyhót építettek
komoly, nagyságos ballás emberek.*

*Zengett a munka, szállt beszéd s az ének
és nőtt a lisztás és gyérült a fa,
a gyanta dült a vén fák barna testén,
Lehullt az erdők sok kemény ura.*

*Csomó eper halálos áldozat lett,
a pázsit zöld galyakkal voll tele,
vadak riadtan hagyták ott a tájat,
madármuzsika nem sirt völgybe le.*

*Ütközet volt, csatát vesztett az erdő,
győzött a balta, ember lett az ur,
folyó sodorta a sok-sok halott fát
gyárok felé, a víz dalolt vadul.*

*S én arra mentem akkor, kis turista,
favágó bácsiktól kértem tanyát, lábam
lábam előtt fahasábok lobogtak,
nagy messze hurrával zendült a gát.*

*S ma, hogyha erdőtájon át visz utam,
fákat látok, nyugosznak hangtalan.
Lelkemben égő fájdalom riad fel,
halálharang lesz ájtatos szavam.*

Holló Ernő.

A Hargita aljáról messze elkerült költő gondolatai gyakran visszajárnak a gyermekkori emlékekkel édessé tett tájra.

Nem a Hargita csucsának kemény sziklájában görcsösen megkapaszzkodó magányos fenyő indítja dacossá sorba készülő gondolatait, hanem az alsó régiók megbékélést susogó fenyők zugása csendül ki költeményeiből.

Csak rója tovább is a testvéri szeretetet hirdető gondolatait a nemes metszésű költeményeibe. Szükség van erre, úgy egymás között, mint a testvérnépek érintkezési felületeinek lecsiszolására is.

Góbéságok.

Kicsi a bors, de erős.

Igénytelen megjelenésű és ehhez szabott terpe növésű ember volt falunkban *Guzmán Józsi*. A falu szája hamar gunynevet is talált rá s mindenki csak *Puci* (értsd alatta kicsi, pici) *Józsinak* hívta. Illet is ez a név rá, mintha csak rászabták volna, mert egy jól fejlett 12 esztendőes gyermek daliás levante volt mellette.

Mindazonáltal ökeime a múlt század 70 es éveiben irástudása révén fontos szerephez jut vala. Abbizon a falu birájának választották meg a csökött kicsi embert!

Bírói tisztségét erélyesen — kicsi de hatalmas elv szerint — töltötte be. Parancsa ellen, szót nem tűrt. Ré m szigoru volt. Azt is beszélék róla, hogy télen az adóbehajtásnál a szoba ajtaját is elvitette zálogba. Komolyan fogta fel hivatalát s azon nem engedett csorbát esni. Ha fuvarosra volt szüksége, azt kapuzám szerint rendelte ki magának. Akkoriban ritkán volt lófogat s így egy alkalommal az ökrös fogattal rendelkező *Böjthe Anti* gazdát iratta ki fuvarba. Ez a marha nagytestű ember éppen ellentéte volt a kicsi birónak.

Anti bá't erősen bosszantá, hogy a Puci bíró még az ökrösöket is kirendeli fuvarba s gondolá — no majd megfigurázom én ökemét.

Reggel már villámlatkor ott volt a birónál s bekopogtatván illendően jelenté, hogy készen áll az indulásra. Jól van Anti! Várj csak egy minutát, mert mindjárt készen leszek csak ecs mást szedek esze! Közben kinéz az ablakon s hogy a kapu előtt nem lát semmit, oda fordul pakolás közben a fuvaroshoz: — Hát osztán Anti, hol vagyon a szekér? — Megkövetem a bíró urat — mondá s közben elővett egy nagy, gyapjuból szőtt tarisnyát a hóna alól — itt van ehelyt! Tessék csak beléülni! Én a bíró urat minden nehézség nélkül elviszem s haza es hozom. Minek arra a rusnya helyre ökröt s szekeret kikénozni.

Hüh, de dühbe jött erre a nyilvánvaló csuftságra a bíró uram! Elé hirtelen a kezelgyébe eső első széket, oda Anti orra elé, fel arra nagysebessen s mire az észrevette volna magát olyan pofot rittyentett oda neki, hogy holta napjáig megemlegette.

Tomești, jud. Ciuc.

Ágoston János.

Vallás vizsgán kérdé a pap:

— Noé mit bocsátott ki a bárkából?

A kérdezett zavarba jön, a többiek sugnak:

— Hollót . . . Hollót . . . — A még mindig zavarban levő gyermek megkapja a szót s nagy örömmel vágja ki:

— Hát . . . ollót istálom . . . ollót!!

Vinczeffy Sándor.

Testedzés-Kirándulás.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület Hargita Osztálya megalakult. *Tavaszy Sándor* dr. központi elnök beindítására már aug. végén, majd okt. 19-én megindultak a szervező munkálatok. Végre a jó előkészítés után nov. 28 án *Szolnoky Gyula* alelnök, kiküldött jelenlétében megtörtént a végleges megalakulás is a következő tiszttikkal: *Voszka István dr.* elnök. Alelnökök: *Boga Lajos dr. Haáz Rezső, Nyirő József, Zárug Endre.* Titkár: *Váró György dr.* Jegyzők: *Szabó Margit, Putnoky Ilona.* Pénztáros: *Bartók Lajos.* Ellenőrök: *Lőrinczy János és Jancsó Béla.*

A székely anyaváros Hargita Osztályának igen értékes s így vezető szerepe kell legyen a Székelyföld turista mozgalmainak modern beszervezésében. Igen fontos feladatok megoldásáról van szó s hatványozott tempóban kell dolgoznia, hogy az eddigi elveszett időt behozza. Tevékeny munkáját mindjárt azzal is kezdte, hogy febr. 5 én egy jól sikerült propaganda estet tartott, amelyen Erdély földjének igen jóismerője, *Balog Ernő dr.* tartott vetített képes előadást az ő művészi felvételeinek a bemutatásával Erdély szépségeiről.

A Brassói Turista Egyesület, nov. 5—6—7 ikén ünnepelte meg fennállásának 10. évfordulóját. A semmihől is teremteni tudó erős turista akarata az igazi típusa ez a pozitíven dolgozó egyesület, amelynek szép példája kell lebegjen a Székelyfölddel foglalkozó más egyesületeink előtt is!

Mercurea-Ciuc a város mellett a *Suta* nevű hegyen már régén kiépített siugró pálya mellett, az EKE csiki fiókja *Vámszer Géza* elnök vezetésével most építette ki nagy áldozatkészség mellett a melegező házát egy emeletes kőépületté. Csodálatos az az áldozat készség, amivel ezt önerejükől megcsinálták azért is, mert az illetékes tényezők érthetetlen merevséggel zárkoznak el — amint halljuk — az ilyen igen fontos idegenforgalmi akció támogatásától! Ez azért is csodálatos, mert helyi érdekről van szó s emellett a kormányzati programban is benne van ez az akció! Az oroszánrész mindenesetre *Frank Miklós* és *Schmidt József* mérnököké, akik az anyagot megkapva, vállalták az összes többi felmerült költségeket!

A gyílkostói jan. utolsó hetében lefolytatott verseny országos jelentőségű volt s bebizonyosodott, hogy úgy a korcsolya, mint a többi téli sport versenyre is igazán bevált s ideálisabb helyet elképzelni sem lehet. Most már úgy látszik, a vasuti kedvezménynek a téli szezonra való kiterjesztése is kiemeli a Székely Svájc jelentőségét. A legnagyobb elismerés illeti az egész mozgalom beindításáért és évenkénti állandó rendezéséért *Csiky János* dr. t, kinek munkálkodása példaadó módon mutatja, hogy kitartással országos viszonylatban is elsőrendű eredményt lehet elérni.

A Hargita Testező Egylet a sisportunk fellendítésére ez évben alapította meg a székely drágaköből, az aragonitból készült stilszerű „Hargita“ serleget. A serlegért a versenyző egyesületek 3—3 versenyzővel vesznek részt a siugró versenyen és a legtöbb pontot elért egyesület nyeri a kupát, mely akkor kerül véglegesen a nyertes egyesülethez, ha 3 szor egymásután vagy 5 ször megszakításokkal nyeri el. Ez évben a febr. 5—6-án Odorheiu megtartott versenyen a brassói BTE ·Gödri—Aranyosi—Juhász csapata nyerte a serleget. Ugyancsak ez évben első ízben versengtek Csik és Udvarhely siverzenyzői a tiszafából faragott „Székelyföldi-kupáért“. Ezt a kupát a székelyföldi sisport fejlesztésére alapították a két város egyesületei, de rövidesen várják a bekapcsolódását a többi székely városoknak is ebbe a sport versenybe. Ez évben a csiki EKE nyerte a serleget néhány pont előnnyel a Hargitával szemben.

Tg.-Secuesc sielői a csodásszépségű Bálványosvár oldalán tartottak febr. 27-én házi versenyt. A résztvevők az ottani fürdőtelepen találtak nagyszerű elhelyezkedést.

Sfântugheorghe Corvin S. C. febr. 20-án futó és lesiklóversenyvel kezdte meg a működését a szemerjai Palán, nagy érdeklődő közönség jelenlétében.

Turista élet a Székelyföldön. *Vámszer Géza* közös nevezőre akarja hozni a szépen megindult folyamatot s az *Encián* c. turista folyóiratban IV. évf. 2—5 l. gondosan kidolgozott cikk keretében jelöli ki a tennivalókat. A braşovi lüktető turista élet tükörképét mutatja be ez a havonként megjelenő, külsőre is diszes kiállítású folyóirat. Gyönyörű szép példája annak az öntudatos munkának, amelyet az a pár köréje csoportosult s legtöbbnyire szerény jövedelmű turista ott kifejt. Szinte irigykedve nézzük, összehasonlítva a mi szerény köntösben megjelenő Székelységünkkel s szomoruan gondolunk arra, hogy ilyen támogatásra, a nagyobb tömegre támaszkodható lapunk még gondolni sem mer. Jól esik olvasni a mindinkább a Székelyföldet is turista kulturába vonó gondolataikról. (Előfizetési díja egy évre 100 Lej. Szerkesztőség és kiadóhivatal Braşov, Str. Castelul 2).

Nádmézfőzés Toplita Ciucun.

Régebben a mai »Kurta feje« pusztáját »Nádmézház pusztájának« hívták, még pedig azért, mert — mint a neve is elárulja — itt állott az a ház, amelyben több mint egy évszázaddal ezelőtől kezdődőleg a puszta környékén elterülő őserdők közt nagy mennyiségben található *juharfák* (*Acer pseudoplatanus*) nedvéből — cukrot — székelyesen: *nádmézet* főztek.

E célra tavasszal — nedvkeringés megindulása idején — a megsebzett kérgű juharfákból kicsepegtő és alkalmas edényekbe felfogott kellemesen édeskés ízű nedvet (székelyesen: viricset) használták fel.

Sajnos arról már nem igen sikerült megtudnom semmit sem, hogy milyen eljárással készült a »nádméz«, de hogy annak főzését hatóságilag is szorgalmazták, azt a gubernium leadott rendeletei is bizonyítják.

A csikszéki »Consignatio ordinatorium gubernialium«-ban 1811 és 1812 évekről a következő ilyenmű beiktatásokat találtam:

»7926*) dto. 7-o. 8 br. 811. Nagy Ajtai ifjabb Cserei Farkas ur munkája a juharfából készitendő Nádméz aránt oly Parantsolattal küldetik le, hogy azon Munkának exemplárjai a fővebb birtokosoknak osztassanak ki és minden uton módon serkentessenek a Czukker készítésére.«

»10.527 dto. 30 o. X.-ber 811. A juharfa lévből való Nádméznek készítéséről való munka küldetik le oly Parantsolattal, hogy az a Fővebb Birtokosokkal közöltessék és hogy minemű foganattya lett, annak üdejében a Flgs. K. Gub.-hoz bejelentessék.«

»5274. dto. 6-o Julii 812. Junius 2-dikáról felküldött Tudósítá-sunkal meg nem elégedvén a Flgs. Kir. Fő Igazgató Tanács: parancsolja, hogy a Juharfa Lévből való méznek készítésére buzdittassanak a Birtokosok és Lakósok s annak üdejében a felől való Tudósítá-sunknak megtétele.«

»7622 dto. 24-o. 7 br. 812. A méznek Juharfa Lévből való Készítése módja aránt ujjólag, azzal a hozzá adással, melyszerént kellessék a magosan felnőtt közönséges Gyertyánfának édes és megaludó Levét megszerezni. Készitett egy munka küldetik le a végett, hogy a tehetősebb Birtokosok annak követésére serkentessenek . . .«

A Nádmézház pusztájáról *Benkő Károly* »Csik, Gyergyó és Ká-szon leirások« című — 1853-ban megjelent — munkája II-ik részének 17 ik oldalán a következő följegyzést találjuk: »Taplocza határa nyugoti részében a kis és nagy Kurtafeje, vagy Nádmézház nevű helyen a Lakósok állításai szerint a juharfák nedvéből nádmézet főző ház volt, mely nemrég hagyott fel . . .«

A nádméz készítéssel kapcsolatosan csak ennyit sikerült megtudnom, de ez is elég ahhoz, hogy a Nádmézház pusztája elnevezésnek értelmet adjon és arra serkentsen minket, akik szeretünk időnkint a fakult lapok szemrontó sorai között is böngészni, hogy *becsüljük meg s szeretettel gyűjtsük a régi határrész neveket, amelyek minden egyszerűségük mellett is sokszoré s nagyon érdekes dolgokat mesélnek a múltvól.*

Jelen soraimnak első része is épp ennek a ténynek az alátá-masztására készült.

G. S.

*) Guberniumi szám.

Székelyszótár.

Dögróvás. — Kardalésza.

Közismert szójárás. Akkor használják, ha valami elpusztul, megsemmisül. Eredete a hargitaalji öregek szerint a következő. A pásztorok, mikor a marhacsordákat tavasszal felhajtották a havasi legelőkre — lévén a pásztorok között ma is igen sok irástudatlan, — különböző feljegyezni valójukat rovás útján eszközölték. Meghántották az ujjnyi vastag magyarófát s azon beróvások útján jegyezték meg, mondjuk a csordaszámát, az őrizetére átvett marhák fajták és nemenkinti mennyiségét, a vadak által a legeltetés tartama alatt elpusztított marhák számát és éppen így a különböző betegségekben elhullottak, megdöglöttékét is. Ez utóbbi volt a dögróvás.

Minden ilyen körülmény nyilvántartására egy külön pálcika szolgált s így volt az eldöglötteknek is egy külön kis pálcika nyilvántartása, amelyre a pásztor éles bicskával azoknak a számát, darabonkint egy-egy róvással jelezte, felírta.

Napjainkban is a juh esztenákon a rosszul tejelő juhokat Szent János napja körül — egy a juhos gazdákból alakított bizottság a helyszínen az esztenán tartott próbafejés után — kirózza.

Régebben ezekről is biztosan rovásos pálcát csinált a juhász — s innen maradt fenn a ma is szokásos kifejezés, a kirovás. — Valamit kardalészára hagyni, annyit jelent, mint bizonyos dolgok, nagyon felett a gondozást, felügyeletet annyira elhanyagolni, hogy az teljes pusztulásnak indul s az illetéktelenek használata, elsajátítása folytán idővel megsemmisül. Satul-Maren hallottam, de hogy a kifejezés miből eredt, nem sikerült megtudnom. »Lésza« szó használatos ma is s azokat az előre összeállított kertlábakat (kert táblákat) nevezik lészának, amelyeket a határon a juhok éjjeli hálóhelye körül karók mellé felállítanak, hogy a juhok el ne csatangoljanak és a vadak benők kárt ne tehessenek.

Máthé József.

Curteni (Mures-m.) székely szavak.

bongor — számartövis, katángkóró, általában dudvás dus növényzet;

helyenként csak bizonyos nem-évelő tövisfajtákat értenek alatta,

bongoros — ilyen tövisekkel borított hegyoldal, ritkábban lapály,

brünnyög — mikor a gyermek bömbölve bög, a sirásnak görcsös válfaja a brünnyögés, (más helyen a csendes sirás!)

bükök — botorkál, csetlik-botlik a rossz uton, vagy sötétben

cők — a bekavart kovász, mielőtt az egész lisztet hozzászítálnák (cőkös kenyér Trei Scaunban is!)

csiha — virgonc, rakoncátlan, pajkos, csintalan (ez a leán igen csiha)

- csöntörge — vékony, fiatal fa csutakja, mely a levágásnál a földből kiállva marad,
- faré — zsirtalan, száraz dolog, izetlen: ez a kolbász igen faré, vagyis száraz, olyan, mint a fűrészmoszt,
- gajhó — kétélű csákány; az egy élű neve csákánykapa,
- gujafa — aprított tűzifa,
- gyaloga — gyalogszán; kis szán, melyen a szegény emberek télen tűzifát hordanak,
- hoszpa — a dara korpája,
- husulubika — félgömbalaku, vájt, friss sárból készült féltreke, melyet a gyermekek földhöz csapnak és azon mulatnak, hogy mekkorát szól,
- ibaktalan — abajdok, formátlan, aránytalan dolog, tul van méretezve,
- kajkás — beteges, kajkásodik-betegeskedik,
- kapacán — bikavezető rud, a végén karika, van, melyet a bika orrába huznak,
- kornyadozik — betegeskedik, nem érzi jól magát,
- kotor — kóré csonkja,
- krutyog — a vízzel telt bocskor vartyog, krutyog,
- légej — kis hordóalaku, dongából készült vízesedény, másfelé dobonka, mezség az ut — mikor tavasszal a gurrancsok teteje kezd kiengedni; innen: mezségésedés, mezségésedik (a lefagyott sár orma olvadozik),
- nyigócás — nyivászka, vékonyéletű, szilimák, gyenge ember,
- nyüszülcén — nyoszolyólány,
- ösztoke — eketisztogató falapocka, szántás közben használják,
- paccsent — posztóból készült burok, melyet a télen a hideg ellen a cipelők és csizmák fejére huznak,
- puja — fiugyermek. Vannak helyek, ahol a leánygyermeket más szemmel nézik, pl. Şalie: nincs gyermekem, egy szikra sincs, csak leányom,
- rittyegtet — térdét ütemesen behajlítja, mint az a csárdásban szokás,
- rittyent — ostorával nagyokat pattint,
- zunnagtató — az ostornak selyemből készült »csapója«, a vége, mely csattan, vagy általánosabban: vékonyra faragott lapos fenyőléc, melyet a gyermekek madzagra kötve fejük fölött gyorsan forgatnak, az hosszúsági tengelye körül gyors forgásnak indul és saját-ságos berregő zunnogó hangot ad,
- zsorda — kevenyészett bot, jó kezebeli fa, kutyák megriasztására.

Incze Lajos gyűjtése.

Tréfás elnevezések a Homoród felső vidékéről: Ajak-Habaró. — Kakas-égbekiáltó. — Kutya-éjjeli bátor. — Macska-lesbeteg. — Bivalmocsári pacsirta. — Hám lórahuzó. — Kecské mekegő kalári. — Laska-tészta-lélekhanyigáló. — Posztókabát-kurti.

Vinczeffy S.

Székelyföld kutatása.

Praid román nyelvű ismertetése jelent meg *Dumitraşcu N. I.* tollából (Dacia Traiana Sibiu 1936 kiadása).

A Turdai sósvizek mikroszkopi növényvilágának ismertetéséhez közöl új adatokat dr. Pákh Erzsébet (I. Folia Cryptog. Szeged. II. k. p. 133—142. 1937.) Ujak a tudományra nézve: *Trachelomonas superba* var. *Swirenkiana tenuispina*. — *Tr. fusiformis* var. *Transsylvaniae*. *Tr. armata umbilicophora*, — *Tr. volvocina* var. *granulosa* n. f. *umbilicophora*, — *Tr. Tordaensis*, — *Tr. armata* n. f. *Tordaensis*. Egy szűkkörön belül végzett kutatási új eredmények is fényesen mutatják, hogy az ásványvizeink biológiájának a vizsgálata mennyi értéket rejtget még magában!!

A Baróti Hegység földrajzi leírása jelent meg a kiváló morfológus, *Orghidan N.* kutatásai nyomán. Főként a teraszok alapján kimutatott vízrajzi hálózat ismertetése kiemelendő a szép, részletes és ábrákkal gazdagon diszitett munkából. (Munţii Baraolt, extras din omagiu Constantin Kirişescu. Cartea Românească, Bucureşti 1937).

Benkő Ferenc székely atyánkfia volt, aki ezelőtt 150 évvel az első magyarnyelvű ásványtant megírta (Magyar Mineralogia. az az A. Kövek' S' Értzek' Tudománya . . . Az Auctor, Költségével. 1786.) És ez a munka abban a korban jelenik meg magyar nyelvünkön, amikor a tudományos munkákat latin nyelven írták. Ehhez még hozzá tehetjük, hogy az akkor még nagyon fiatal ásványtan tudományának *nem volt szakkönyve még a nagynemzetek irodalmában sem!*

A mocsaras tócsáinkban élő moszatok (*Chara* félék) elterjedéséhez közöl le új adatokat *Filarszky Nándor* dr. a szerkesztőnk által beküldött anyag meghatározása alapján (I. Folia Cryptogamica, Szeged. II. k. 1—8 1936) *Nitella gracilis*, (Zetea, Ivópatak) *Chara foetida*

(Porumbeni-Mari Ráktó, Corund sós-meszes vizből, Ioneşti, Sânpaul, I. G. Duca sósviz, Mihăileni-izsápvulkánból, Misentea, Vigaszó kénesvizéből,

Faget sósforrásból, Aldea sósvizből, Bezid meszes vizből.) *Chara gymnophylla* Praid sósvizben, Zalán-Háromszék-m.—Szejkefürdő). Ez utóbbi helyről származó eltér a tő-laktól, úgy, hogy *alopeuroides* új forma névvel nevezte el a szerző és ez megegyezik az általa Budapest környékén Haraszi és Soroksár mellett gyűjtött anyaggal. Közli még Schott gyűjtése alapján

Borsec a *Chara coronata* f. *tenuior*. Moesz gyűjtéséből a *Chara foetida* és *Nitella syncarpa* f. *capitulifera* fajokat a rétyi—Reciu Nyirből, Kol Erzsébet dr. gyűjtéséből származik a Tordahasadékból a *Chara foetida tenuifolia*.

Irodalom—Lapszemle.

Székely írók és tudósok összeválogatott szép csokrát mutatja be *Józsa János* az *Erdélyi Szemle* 1938. 1. számában.

Babonákat közül le a *Székely Ujság* ujévi száma. Vidéki lapjaink igen értékes munkát végeznének hasonló tárca közleményeikkel s amellett érdekes olvasmányok azok a nagy közönségnek is.

Ne engedjük elkallódní az elfelejtett levéltárak és a falusi levelesládák felmérhetetlen értékű kincseit! Veti fel ezt a pompás gondolatot a tárgy mureşi *Az Ellenzék* ujévi számában! Nagyszerű program! Itt a másként közérdekű munkára teret nem találó ifjaink is pozitív munka alkalmat találnának.

Gyilkostó—Lacul Roşu turista kalauza jelent meg a *Székelyföldi Utmutató* sorozat kiadásában. Ára 20 lej, megrendelhető a kiadóhivatalunkban.

A százéves csárdásról irt érdekes történelmi megemlékezést *Dávid Iván* a *Székely Ujság* 6. számában, amely cikkében egyuttal a régi táncokról s főként a székely eredetükről is megemlékezik.

Csikos szöttes elnevés alatt a braşovi ÁGISZ kiadás Hasznos Könyvtár sorozatában megjelent füzet *Petelei Istvánnak*, a kiváló székely novellistának egy pár markáns karcolatát tartalmazza az író élet-történetének az ismertetésével. Ára 6 lej

Erdővidék összefoglaló ismertetését hozza, komoly adatok felsorakoztatásával *Benedek Géza* az *Ifju Erdély* 4. számában. Ilyen feldolgozásokkal értékes adattár gyűlne össze rövid idő alatt a szép székelyföldi vidékeink ismertetéséhez!

A százesztendős Gyilkostó összefoglaló ismertetését közli *Gaál István dr.* a *Term. Tud. Közlöny* (Bpest) 1937 évi 12 számában.

Szülőföldünk muzeumáról ir *Sz. Weress Jolán* az *Aranyosvidék* 1937. 41-ik számában s a székelyanyavárosbeli mintaszerű néprajzi muzeumot ismerteti, amelyet nagy szeretettel és hozzáértéssel *Haáz Rezső* szervezett meg a ref. kollégium helyiségeiben. Egy másik cikkében (8 szám) a népi kultúra gyökérszálaíróiról ir öntudatra ébresztő jó érzékkel.

A tiz arany c. szindarab a tél folyamán sokáig volt programmon Turdán. A szerzője s egyben a műkedvelők által előadott darab főszereplője *Nagy Gyula* borbélymester, aki Tg. Secuescról származott át Turdára s írói fellépéséig is nagyabecsült színészi műkedvelő munkát végzett. A közönség nagy szeretettel ünnepelte az ügyesen megirt darab szerzőjét.

A székelyballadákrol tartott előadást *Hegyi István* a *Petőfi Társaság* nov. 14-iki felolvasó ülésén.

Lármafa.

Szent-Györgyi Albert biokémikus szegedi egyetemi tanár nyerte el az 1937 évi Nobel díjat. A világhírű vitamin-kutató tudós székely származású s ma is sok közeli rokona él Târgu-Mureşen.

Ábrahám Ambrus dr. egyetemi rk. s a polg. isk. tanárképző tanárát az amerikai *Catholic Table of Science* — a legkiválóbb tudós egyesületek egyike — tagjai sorába választotta. A csiki származású kiváló tudósunk az idegrendszer mikroszkopi kutatásával szerzett világhírű hírnevet.

Ezüstkalászos gazdaavatást közvetített febr. 27 én a pesti rádió, az agyagosszergényi téli gazdasági tanfolyam záróvizsgálója alkalmával. Jól esik kiemelni, hogy e jólsikerült akció dr. Gábor Dénes gazdasági igazgató, elszármazott testvérünk beszerző munkájának az eredménye.

Molnár Róza és Daday Gerő festőművészeink budapesti sikeréről számol be részletesen a *Székely Ujság* 10 száma. (Târgu Secuesc)

Orbán Balázs szellemi hagyatékát hiven ápoló I. G. Duca-i Kaszinó évi közgyűlését a legnagyobb székely születési napjának évfordulóján tartja meg minden évben. A hivatalos rész után barátságos összejövetel alakjában idézték fel most is a nagy szellemet. A serlegbeszédet ezidén az unitáriusok elismert szónoka, *Marosi Márton* miháilenii lelkész tartotta. Az ezalkalommal megújított tisztikar tagjai: *Elekes Domokos dr.* elnök, *Szolga Ferenc dr.* alelnök, *Árkosi László* titkár, *Jakab József* pénztáros, *Szakál István* és *Nagy Béla* könyvtárosok, *Dénes Mihály* háznagy. Itt kell hangsúlyoznunk azt a példátadó tényt, hogy e szerény keretű Kaszinó az Orbán Balázsról elnevezett 3000 műből álló könyvtárának a fejlesztésére ez évben is 30.000 lejt fordított! Hogy azt egyebütt nem tudják megcsinálni, az bizony azoknak öntudatlan, kicsinyes életükre mutat!

Elhunytak: *Péter Sándor* ny. unit. lelkész 70 éves korában I. G. Ducan. Egyháza ügyeit nemcsak alkotásokkal szolgálta s tette nevét tiszteltté, hanem történelmi munkálkodásával sok adatot mentett meg az elkallódástól. — *Olajos Domokos* ismert hírlapíró édesapja hunyt el 83 éves korában a székely anyavárosban.

Gyopár a Hargitán című székely népszinművet mutatta be a baraolti Ref. Nőszövetség műkedvelő gárdája jó előadásban és nagy sikerrel január 22-én. Szerzője *Ferencz Béla* csiki író halás munkát végzett az eredeti székely népi elemek feldolgozásával. (A darab címére vonatkozóan csak azt jegyezzük meg, hogy köztudatba átvive annak értelmét, nem szeretnők, ha azt gondolnák, hogy a Hargitán tényleg előfordul a gyopár!)

A párisi világkiállításon a román pavilonban nagy feltűnést keltek a corundi aragonit és turdai alabástrom diszműáruk.

Ujjonnan belépő olvasóink figyelmébe! A füzetekink közepén magasabb, külön számozású lapok vannak, amelyek onnan kiszedhetők és az előbbiekkal együtt egy már külön kötetre kitélő önálló munkát adnak ki, mint ahogy azt az V. évf. első számában jeleztük. Most legközelebb a címlap és a kettős helynevekkel ellátott tárgymutató következik s ezzel a kötet kész is lesz. Tollózás munkájával szedegettük össze 3 év folyamán az apró kalászkákat, hogy megmentve azokat az elkallódástól egy kis kévére való mennyiség gyűljön össze. Mivel sajnos ma mecénások nem születnek s a tehetősebbjeink szíve-lelke jobban elzsirosodott annál, hogy a mi óhajainkra reagálni tudnának, azért csak az eddig bevált módon folytatjuk munkánkat s megkezdjük legközelebb a második kötetre való anyagunkat. Ha szerény csendeséggel is dolgoztunk, de annyit megemlíthetünk, hogy az előfizetőink bibliofil ritkaságot kaptak kézhez, mert e munka könyvárusi forgalomba nem jelenik meg. A most belépő előfizetőknek még egy pár tartalékpéldány rendelkezésére áll évfolyamonként 60 lej kedvezményes árban. Így az előző V., VI. és VII. évfolyamok beszerzése a Székelység számaival együtt 180 lejbe kerül.

Szerkesztői üzenetek.

P. D. Hát igazad van! Még a havonkénti megjelenés is csak vékony szálascska, ami a hazai földhöz *fűz*ne! Ezt könnyű elszakítani, főként ha fizetésről is van szó? De, . . . de a még Rád váró örökség reméljük erősebb szállal köt még ide.

W. Abrud. Önkéntes becsatlakozása nagyon jól esett, főként mivel váratlan helyről jött, onnan ahová sok kellemes emlék köt.

B. Cluj. Nem is gondoltam, hogy a Te végtelen szelid lelked terorra is képes! Szóval a befizetéssel 1939 is is kényszeríteni akarsz, hogy éljek én is s a lap is! Hálás köszönet Adná Isten!

Visszalépőknek. A lemondásuk rosszkor jött, amikor a merész tartalom is költéség növekedéssel az ilyen lehangol, mindjárt a kezdetén. Azonban a most befejeződő könyvmellettél miatt is érdemes lett volna még egy évet megreszkizni.

Zugori. Magyarul smucignak mondják. Te is az vagy, én is az vagyok. (Egy bizonyos irányban.) Orbán Balázs annyira ilyen volt, hogy hónapos szobájában szalonnát ebédelt, de azért egy örökbecsű munkát s gazdag örökséget hagyott jótékony célra is maga után. Vajjon az Ót akkor gunyoló s az éjjeli mulatságokon nem smucigoskodó főúri barátok bármelyike mit hagyott örök emlékül maga után? Azt, hogy még a nevükre sem emlékszünk!

Előfizetések 1938 évre. *Helyből:* Bándy I., Blájer B., Ebert A., Sigmond J., Vánky K. dr. — Baka J. Ciucsámartin, — Barra S. Merești, — Biró I. Tălișoara. (Párt. 2 p.) — Biró L. Goagiu, — Fejér D. Ulcaui. — Imreh B. Band, Knopp V. Corund. — Kóbory J dr. Sibiu, — Kontesveller K. dr. Făgăraș, — Kovátsy L. dr. Tg-Secuesc. — Korom A. Arad, Péter S. I. G. Duca, — Simó J. Mătișeni, — Szőke F. Văleni, — Wagner J. Abrud, — Zăgoni D. Brateș. — *Bpestről:* Kozma A. (Párt. 6 p) Finály J. dr., — Hermányi Sigmond G. Psztlőrinc,

1939 évre: Biró M. Cluj.

Befizetett: Csekme M. Bpest 150 P.

1937 évre: Gyulay Á. Corund, — Kolumbán M. Tárnovița, — Köntzey G. dr. C. de Baltă (Párt. 2 p), — Nagy I. Chepeț, — Sz, Szakáts P. Taurani, — Vida Mózes Helyt